

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Theologia Moralis

Antehac ex probatis Auctoribus breviter concinnata

Busenbaum, Hermann

Coloniæ Agrippinæ, 1707

Dubium V. Quid sit commodatum, precarium & depositum.

urn:nbn:de:hbz:466:1-42561

818

§. 4. In dubio, an donatio sit facta inter vivos an causâ mortis, *Castrop.* n. 2. aliique cum *Om.* à n. 84. universaliter dicunt censendam esse veluti inter vivos factam, quia donatio inter vivos præcipuum locum obtinet, uti ex legibus tradunt *Gl.* & alii; hinc inferunt, si donatio absque ulla mentione mortis concepta sit etiam ab infirmo morti proximo, censendam esse inter vivos, quia *L. 42. ff. supra*, dicitur eum, qui absolute donaret non tam mortis causâ quàm morientem donare, docentque etiam *Lop. Gom. Gutt. Mol.* d. 287. in fine. Et licet fiat mentio mortis, non ideo semper est mortis causâ, uti si quis dicat, dono Titio 100., quæ ei post mortem meam præstentur; tempus enim mortis non adjicitur donationi sed ejus executioni, ergo non obstat donationi inter vivos, *Mol. Gutt. Fachin, Castrop.* n. 3. Quod si aliqua donatio valere non potuit mortis causâ, sed tantum inter vivos, in dubio dicendum est fuisse inter vivos, quia standum est pro valore actûs. *Menoch. Nald.* & alii cum *Lugo* in *Resp. Mor.* l. 5. d. 1.

D V B I V M V

Quid sit Commodatum, Precarium & Depositum.

819 " *Resp.* Commodatum est contractus, quo res
 " aliqua mobilis vel immobilis, quoad solum
 " usum gratuito conceditur, idque ad aliquod
 " certum tempus explicitè vel implicitè determi-
 " natum: explicitè, ut si dicas: commodo tibi
 hunc

hunc librum vel domum ad unum mensem :²²
 implicite, ut si dicas, commodo tibi librum, ut²²
 eum describas; quia tunc implicite tantum tem-
 poris determinatur, quantum necessarium est²²
 ad commodè describendum. ²²

Precarium est, quo conceditur, petenti res u-²²
 tenda, non ad certum tempus (in quo differt à²²
 Commodato) sed donec concedens repetat, ²²
 sive expressè, sive tacite, ut si det alteri, aut ven-²²
 dat. *Laym. l. 3. t. 4. c. 14.*

Depositum est, quo aliquid traditur custodi-²²
 endum, ut integrum reddatur. Et communiter²²
 est res mobilis, vel se movens, ut vestis, equus,²²
 &c. *Vnde circa hæc resolvuntur:* ²²

I. Commodator non potest repetere absque²²
 injuria ante definitum tempus. *Lay. l. c.* ²²

II. Quod si tamen commodanti damnum im-²²
 pendeat, potest repetere, licet simile damnum²²
 impenderet commodatario ex rei ante tempus²²
 repetitione, ut habet *Less. l. 2. c. 27. d. 5.*, quia, ut²²
 ait *Nav.*, in commodatione intelligitur tacita²²
 hæc conditio, nisi interea contigerit rem esse²²
 necessariam commodanti. *Lay. l. c.* ²²

III. Si depositarius bonâ fide existimet de-²²
 positori non displiciturum, si re depositâ utatur,²²
 licebit uti, aliàs non. *Less. d. 2.* ²²

IV. Si depositum sit res usu consumptibilis, ut²²
 triticum, vinum, pecunia, quæ exponendo absu-²²
 mitur, eaque tradita sit certo numero & ponde-²²
 re & mensurâ, non videtur depositarius pecca-²²
 re, saltem graviter, iis utens, si certus sit, se tan-²²
 tundem ejusdem bonitatis habiturum, quando²²
 repetetur *Less. l. c.* Secus si pecunia tradita fuerit²²
 sacco vel arcæ inclusa, vel munita sigillo. *Syl.* ²²

» *Azor, Less. Bon. V. Trul. to. 2. l. 7. c. 25. d. 1. n. 8.*
 » Verùm si is, cui res commodata, locata, depõ-
 » ta, & pignorata est, negligenter custodiat, ita ut
 » pereat; negligentia autem non sit Theologica
 » culpa mortalis, probabile est, quod dixi ex *Soto*,
 » *Sa*, non teneri ad restitutionem in conscientia.
 » Alii tamen aliter sentiunt, nimirum teneri resti-
 » tuere, qui juridicam culpam in custodiendo
 » contraxerit, si ea fuerit lata, & subinde si levis
 » tantùm, imò & aliquando si levissima, (nimirum
 » quando depositio facta est in commodum
 » utriusque, & si pretium pro custodia recipiat)
 » V. apud *Less. l. 2. cap. 7. d. 8. Lay. cap. 25.* ubi do-
 » cet depositarium tantùm teneri de dolo, vel
 » culpa crassa, quæ dolo æquiparetur.

» Dicitur autem juridica culpa lata, seu crassa,
 » cùm quis facit, aut omittit, quod ut plurimum
 » non facerent vel omitterent in ea re homines
 » suæ professionis, ut v. g. si quis rem apud se de-
 » positam relinquit in loco publico, et si inadver-
 » tenter. Levis autem dicitur, cùm quis facit vel
 » omittit, quod non facerent vel omitterent ho-
 » mines suæ professionis diligentes, ut si quis de-
 » positum relinquit in suo cubiculo, sed negligit
 » ostium claudere. Levissima dicitur, cùm facit
 » vel omittit, quod non facerent homines dili-
 » gentissimi, ut si quis ostium quidem obseravit,
 » sed neglexerit tentare manu, an esset bene
 » clausum.

» V. Sartores, Molitores, & cæteri artifices, qui-
 » bus res traditur polienda, vel immutanda: item
 » nautæ, aurigæ, caupones, apud quos res depo-
 » nuntur, tenentur ex levi culpa; quia depositio
 » fit etiam in commodum ipsorum; imò *Sylv. V.*

Nauta,

Nauta, vult eos teneri ex levissima, ex l. 1. ff. Depo-
 siti. Idque cautum esse ad vitandas eorum frau-
 des. Quod etiam *Less. n. 45.* & *Trul. n. 6.* putant
 esse probabile in utroque foro, si quis iis rem ex-
 pressè tradiderit custodiendam: si autem ipsis
 tantum videntibus deposuerit, v. g. in diverso
 rio, navi, &c. ne quidem ex lata teneri. *V. Bon.*
Trul. Dian. p. 1. t. 8. R. 74.

VI. Si depositarius (idem est de commoda-
 rio) dubitet, an depositum suâ culpâ perierit,
 non tenetur in conscientia ad restitutionem.
Sanch. de Matr. l. 2. d. 41. n. 18. quia in dubio non
 præsumitur delictum, ex *L. Merito. ff. Pro socio. V.*
Dian. p. 4. t. 3. R. 30. In foro tamen externo, si
 res depositarii manserint incolumes, præsumi-
 tur de dolo, nisi depositarius probet depositum
 casu periisse, & non potuisse simul cum rebus
 suis, (imminente v. g. incendio) servari, tunc
 enim non teneretur, quia præsumptio doli ces-
 saret. *Vid. Palaum t. 1. d. 3. p. 4. Trul. n. 9.*

VII. Si domino repetenti depositum, remise-
 rit per hominem, qui fidelis habebatur, isque
 sibi retinuerit, vel perdidit, domino periisse
 dicit *Molina*, citatus ab *Escob. Vid. Trul. n. 8.*

VIII. Deponens rem usu non consumptibi-
 lem, potest à depositario pro ejus usu aliquid
 accipere; quia is est pretio æstimabilis: licet eo
 casu, non depositi, sed locati & conducti con-
 tractus sit dicendus. Secus si sit usu consumpti-
 bilis; tunc enim depositum, eo ipso quòd de-
 positarius incipit eo uti, induit naturam mutui,
 ex quo (seclusâ ratione lucri cessantis, &c.) ni-
 hil licet accipere, ut *vid. dub. s. q. & Bonac. to. 2. de*
contract. d. 3. q. 14. p. 3. Trull. l. c.

A D.

A D D E N D A.

§ 20 Q. 130. Quid notandum sit præterea circa commodatum. R. Seqq. §. 1. Qui habet jus utendi re commodatâ, potest, per se loquendo, etiam alteri commodare, nisi aliter conventum sit, vel sciretur de contraria mente commodantis, potest enim alteri cedere jus suum.

§ 21 §. 2. Commodatarius tenetur ad sumptus ordinarios circa rem commodatam, v.g. tenetur pascere equum commodatum; item soleis ferreis instruere, si deficient: Ad extraordinarios tamen sumptus non tenetur, v.g. non tenetur ad sumptus pro equo sanando, si ægrotare incipiat pro redimendo, si ab hoste capiatur; quare poterit tum monere dominum, ut sumptus minime stret vel rem recipiat, se enim curam ejus dimittere: si tamen monere non posset dominum, teneretur exponere sumptus, & postea rem detinere, donec refunderentur, *Lugo. d. 8. n. 134.*

§ 22 §. 3. Damnum, quod commodatarius patitur à re commodata, debet compensare commodans, si scivit vitium rei, & prævidit damnum inde secuturum, quod impedire poterat & debebat, uti si equus commodatus fuit morbidus & infecit alios: Si autem nescivit, damnum spectat ad commodatarium.

§ 23 §. 4. Pupillus, Minor, prodigus, non obligantur, si dent commodato absque autoritate Tutorum vel Curatorum, sed possunt repetere ante tempus designatum; si tamen aliquid commodato acceperint, commodans obligatur illis servare tempus.

§ 24 Q. 131. Quid circa precarium sit addendum. R. Seqq.

Seqq. §. 1. Hic contractus dicitur precarium, quia ad preces alterius seu petitionem conceditur omnino gratis sine obligatione relinquendi: qui autem precario dat, non debet sine necessitate statim datum repetere, alioquin videbitur voluisse illudere aut alteri creare damnum, *Abbas & alii.*

§. 2. Precarium revocatur seu finitur, 1. voluntate concedentis expressâ vel tacitâ, uti habet *Busenb.* 2. Morte ejus, cui res est concessa, censetur enim gratia quasi personalis, quæ ad hæredes non transit. 3. Si res fuit absolutè concessa, non finitur morte concedentis, sed si incepit uti, potest pergere, donec hæredes revocent; si autem est concessa cum addito, quamdiu voluero vel placuerit mihi, secundùm *Abb. Mol. Laym.* & alios communiter, finitur morte concedentis, quia tum cessat ejus voluntas & placitum; oppositum tamen tenent *Castrop. Tamb. l. 9. t. 7. c. 7. n. 9. Spor. t. 6. c. 7. n. 161.*, quia in communi modo loquendi hæ formulæ, donec voluero, ad meum placitum, videntur æquivalere his, donec revocavero, quousque non revocavero, atqui solâ morte concedentis non ponitur revocatio, & si concesserit sub clausula, donec revocavero, secundùm omnes non finitur morte concedentis, ergo nec illo priori modo: Sed tenenda est altera sententia, propter dicta l. 1. n. 836.

Q. 132. Quid addendum sit circa depositum. R. Seqq. 826

§. 1. Contractus depositi intervenit, si quis in domo alterius ponat aliquid, & dicat, *tibi trado hanc rem in custodiam*, & ipse consentiat sive acceptet, *Mol. t. 2. d. 522. Onn. d. 54. à n. 6. alii-*
que

que communiter ; Potestque etiam Religiosus esse depositarius, *Mol. d. 525. Lugo d. 33. n. 6.* Est autem in rigore contractus depositi, si quis promittat operam suam ad custodiendam rem alienam sibi traditam, nullo convento pretio aut mercede, sed omnino gratis, AA cum *Onn. n. 8.*

827

§. 2. Qui habet depositum vel pignus, & non utitur, non tenetur nequidem ordinarios sumptus facere necessarios ad rem conservandam vel recuperandam, *Lugo d. 8. n. 134.* Si autem utatur, tenetur ad ordinarios, & uti aliqui volunt, ad extraordinarios leves, hos enim meretur usus : Quod si extraordinarios & magnos fecerit, multi cum *Haun. n. 850.* negant, alii cum *Mol. Lugo & Onn.* affirmant posse tamdiu retinere depositum, donec refundantur.

828

§. 3. Si deponens repetat rem depositam in suum vel aliorum detrimentum, secundum dicta à n. 426. non est obligatio reddendi: si autem bona deponentis sunt publicata vel addicta fisco, depositum est fisco tradendum. Quod si deponens esset furatus rem, communior tenet hanc esse reddendam domino, non furi, sed videri debent dicta à n. 98.

829

§. 4. Si depositarius re depositâ negotietur domino incio, multi cum *Beja p. 1. cas. 42. Roder. l. 3. q. 11. à n. 10. & Dian. p. 2. t. 8. R. 32.* dicunt illum posse sibi lucrum illud retinere, quod admittit *Lugo d. 17. n. 49.* si fiat sine ullo praedicio aut periculo domini : Idem dicit *Rosmer* facere posse thesaurarium Principis vel Eleemosinarium ; imò quamvis Princeps prohiberet eum ita uti, tamen si utatur, putat non peccare graviter contra justitiam, quia nullum damnum

grave

grave infert contra jus proprietatis; poterit tamen peccare leviter contra obedientiam & jus jurisdictionis.

§. 5. Si nihil expressè deductum sit in pactum, 830
præsumitur depositarius se obligasse ad custodiendum tamdiu depositum, quamdiu à deponente non repetetur, vel non emerferit causa urgens & improvisa restituendi, *Havn.* Quòd si contractui appositum sit certum tempus custodiendi, v. g. per biennium, deponens repetere poterit, quando volet, etiam ante evolutum biennium, quia terminus ille est adjectus, non in præjudicium deponentis, sed ad finiendam obligationem depositarii: Excipe, nisi in utilitatem depositarii concessa fuisset facultas interea utendi re depositâ & de ea ad libitum disponendi, cum obligatione deponentis ad non prævertendum tempus, sed tum non maneret purum depositum, verùm accederet ratio mutui vel alterius contractûs innominati, uti dicitur n. 898.

§. 6. Si creditor deponentis denuntiet depositario, ne reddat rem depositam, priusquam sibi creditori sit satisfactum, jura statuunt, ne depositarius pareat, alioquin damna & usuras solvere teneatur deponenti, neque enim oppositor impedire potest restitutionem depositi faciendam deponenti, *Onn.* à n. 73. Neque oppositio tertii numeratur inter casus non reddendi depositum, *Lugo* n. 7. *Onn.* à n. 89. Imò licet deponens esset debitor, depositarius retinere non posset, uti vult *Stryck.* sect. 2. c. 3. §. 5.

§. 7. Quamvis non sit purè depositum, sed 832
depositum cum facultate utendi, uti si apud *Campforem* vel *Bancarium* deponas pecuniam

niam, tamen pro hac custodia & obligatione reddendi, quando alter volet, peti posse moderatum stipendium, docent ex comamuni *Mol. & Less. l. 2. c. 23. à n. 47.* quia sic se obligare ad custodiendum & restituendum videtur esse pretio æstimabile, quæstus autem, qui interim habetur ex usu pecuniæ, non est fructus pecuniæ sed industriæ. Videri potest *Roder. à n. 1.*

833 §. 8. Contractus depositi est bonæ fidei & non stricti juris, uti tenent omnes cum *Om. n. 24.* hinc secundum dicta n. 583. in illo habet Judex facultatem ex æquo & bono judicandi, quod si fuerit visum, etiamsi in conventionem id expressum non sit, *Mol. d. 259.*

834 §. 9. Ad depositum refertur sequestrum: sequestrum autem est contractus, quo res inter plures controversa apud aliquem, qui dicitur sequester, deponitur, eo fine, ut postea tradatur, qui causam evicerit: si tamen pro hac re offeratur idonea cautio, per quam abunde cautum sit parti adversæ pro re conservanda & restituenda, jura statuunt, ut res sequestrata pæcaventi relaxetur.

Hic dicta de commodato, precario & deposito, ferè habentur in legibus apud *Haun. t. 10. c. 7. & 8.* & apud *Lugo d. 33.* Ex qua autem culpa aliquis teneatur resarcire damna causata rei commodatæ, precario concessæ vel depositæ, dictum est à n. 170.

DUBIUM VI.

Quid sit mutuum.

835 " Resp. Est contractus, quo rei alicujus, numero, pondere vel mensurâ constantis dominium à mu-